

Motivace ve výchově a vyučování. Pedagogická diagnostika.

Motivace

= souhrn hybných činitelů, který jedince podněcuje, podporuje, aktivizuje, dodává mu energii k určité činnosti či chování k sobě i ostatním, nebo naopak tuto jeho aktivitu tlumí, nerozvíjí, v činnostech, učení a osobnosti.

J. Čáp, 1993, s.84

Potřeba

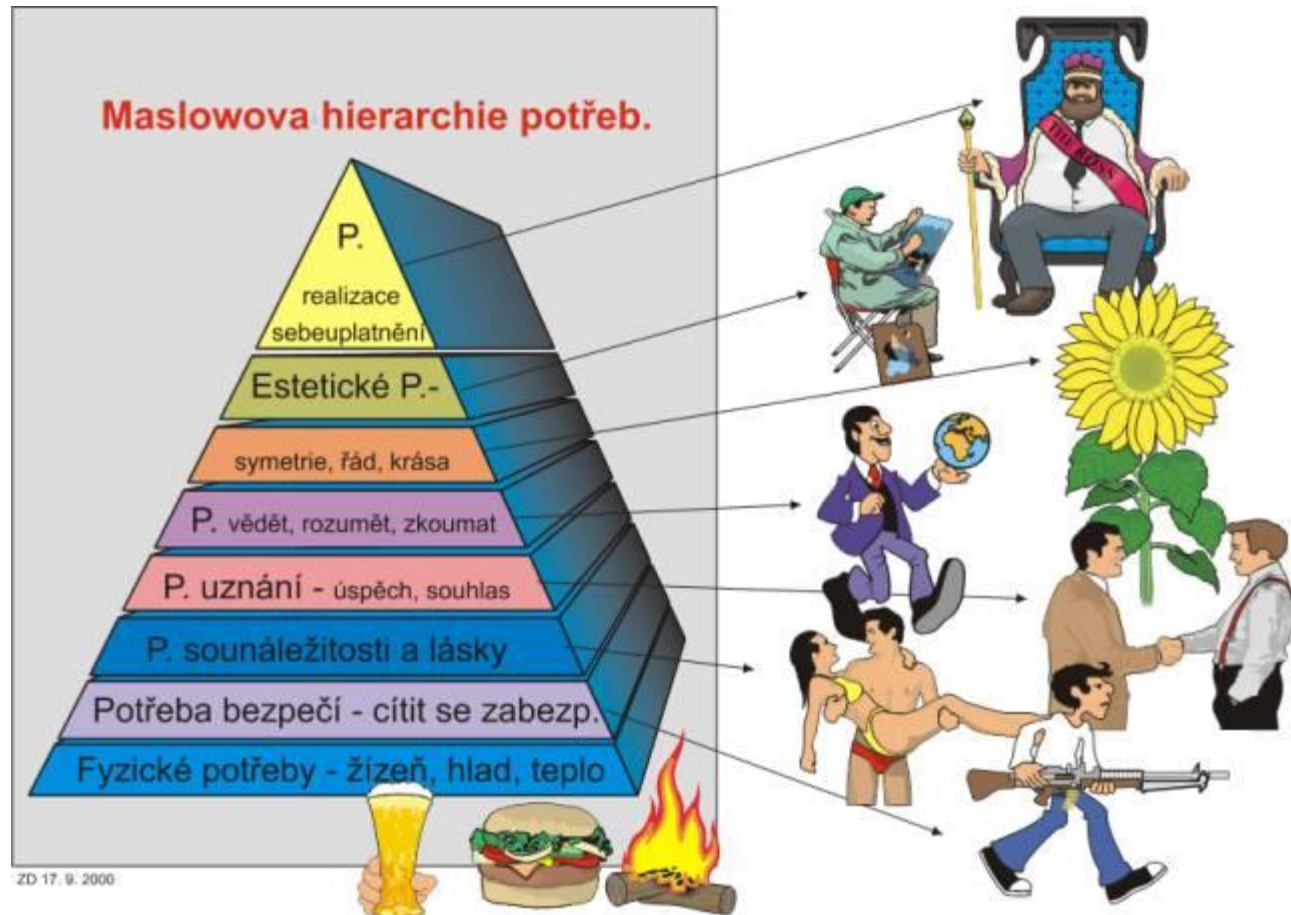
= moment v systému (biologickém, psychologickém, sociálním), kt. vede k **vyhledávání určité podmínky nezbytné k optimálnímu fungování systému a vyhýbání se nepříznivým podmínkám**

- aktivace, energetizující moment (síla potřeby)
- směrování motivace (druh potřeby)

Hierarchie potřeb - Abraham Maslow

Myšlenková mapa - Maslowova hierarchie potřeb

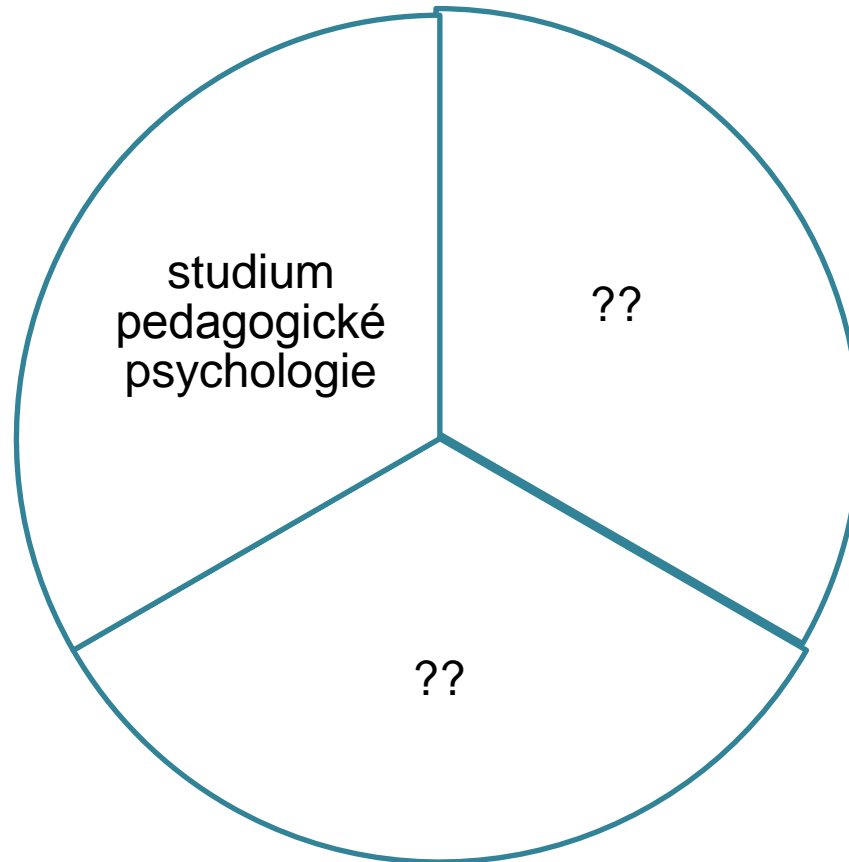
Znaky seberealizovaných lidí

- vnímají dobře skutečnost a snášejí nejistotu
- přijímají sebe i ostatní takové, jací jsou
- spontánní v myšlení a chování
- více se zaměřují na problém než na sebe
- dobrý smysl pro humor, vysoce tvořiví
- záleží jim na prospěchu lidstva
- cení si základních životních prožitků
- hluboce uspokojivé meziosobní vztahy s několika lidmi

Další aspekty lidské motivace

- **zájem** – získaný motiv, projevuje se kladným emočním vztahem jedince k činnosti
- **postoj** – získaný motiv vyjadřující vztah k objektům, lidem, událostem, idejím; kognitivní, emotivní a motivační složka
- **hodnotové orientace** – postoje k hodnotám společnosti
- **cíle**

Koláč radosti

Motivace k učení

■ **Vnější**

- **odměna**
- **pochvala**
- **prestiž**
- **trest**
-

■ **Vnitřní**

- **poznávací potřeba**
- **potřeba činnosti**
- **potřeba kompetence**
- **potřeba sociální interakce**

Kdy vnější odměny narušují vnitřní motivaci ?

- Žák očekává, že obdrží odměnu po dokončení úkolu.
- Odměnou je něco pro jedince hodnotného, důležitého.
- Odměna je hmatatelná, zřejmá (známka, peníze, cena).

Kdy mohou vnější odměny podpořit vnitřní motivaci ?

- Když učitel odměňuje za snahu a smysluplný průběh práce na úkolech, než jen za odevzdání práce.

Motivace žáků očekávající úspěch

Je-li cíl oceňován:

vysoká motivace a úsilí
žák je úspěšný

Není-li cíl oceňován:

normálně vysoká motivace musí být využita - učitel musí vybrat nový cíl, který je více oceňován a žák může uspět

učitel by měl rozpoznat a chválit normálně vysokou motivaci , přesměrovat žáka na smysluplnější a oceňovaný cíl

Motivace žáků očekávající neúspěch

Je-li cíl oceňován:

žák neuspěje navzdory tomu, že se snaží dosáhnout cíle
učitel musí podpořit a odměnit úsilí a drobné pokroky, s důrazem na hodnotu žákova cíle

Není-li cíl oceňován:

žákovi je to jedno

učitel musí nejprve zvolit nový, více oceňující cíl, a pak musí podporovat postupné úsilí a pokrok směrem k tomuto novému cíli

Motivace na SŠ

Žáci

- velice častý pokles motivace
- snížení sebevědomí u žáků
- zhoršení prospěchu

Učitelé

- více zdůrazňují kontrolu a kázeň
- myslí si, že jsou žáci nespolehliví
- mají pocit, že nemohou ovlivnit učení žáků
- méně podporující, přátelští a spravedliví

Klíčové vlivy na motivaci ke studiu

1. adekvátní forma úkolů

- k čemu to bude, co se tím naučí
- aktivní zapojení do výuky
- řízená práce ve dvojicích či skupinách

2. autorita pedagoga

3. ocenění pokroku

- umožnit žákovi zažít úspěch
- využívat formativní, nikoli sumativní, hodnocení
- chyba neznamená tragédií

Pedagogická diagnostika

- shromažďování přesných a spolehlivých informací o vědomostech, znalostech a dovednostech jedince
- základní funkce:
  - 1) vypovídá o výkonnosti jedince
  - 2) vhodné další zaměření učení

Proměny důrazu diagnostiky

(podle Shute, Berker, 2011, str 4.; in Mertin, Krejčová a kol., 2012, str. 22)

Menší důraz na zjišťování	Větší důraz na zjišťování
výsledků učení	procesů učení
co je snadno měřitelné	co je pokládáno za důležitější a hodnotnější
jednotlivé, izolované deklarativní znalosti	komplexní znalosti a autentické dovednosti
znalosti předmětu	porozumění
toho, co žák nezná	čemu žák rozumí, co dokáže
na diagnostiku, kterou provádí samotný učitel	na diagnostiku vlastní práce i práce druhých, kterou provádí samotný žák

Etické zásady

- především neškodit
- používání adekvátních nástrojů
- ochrana metod a údajů
- souhlas klienta s použitím diagnostických nástrojů
- ohlašovací povinnost při podezření na trestný čin (vs. zásada mlčenlivosti, policie nebo OSPOD)

Základní diagnostické postupy

- anamnéza
- rozhovor
- pozorování
- analýza výsledků činnosti
- testové metody (testy schopností, znalostí a dovedností; projektivní metody, kresebné techniky, dotazníky)

Použité a doporučené zdroje

- Mertin, V., Krejčová, L. (Eds.) (2012) *Metody a postupy poznávání žáka*. Praha: Wolters Kluwer.
- Čáp, J., Mareš, J. (2001) *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál.
- Komárková, R. a kol. (2001). *Aplikovaná sociální psychologie III*. Praha: Grada.
- Fontana, D. (1997). *Psychologie ve školní praxi*. Praha: Portál.
- Hadjimoussová, Z. (2013). *Pedagogická a sociální psychologie*
- Praha: Karolinum.

-
- <http://www.radialnimysleni.cz/html/maslow.html>
  - <http://www.studentpoint.cz/341-portrety/12592-zemreli-v-koncentracnim-tabore-s-perem-v-ruce#.VHGvQfmG-z5>
  - <http://jaro.krivohlavy.cz/node/139>